

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Yttrande över ansökan om tillstånd för återvinning, bergtäkt samt vattenverksamhet

Velamsund 1:1 och Bölan 1:1 (Nacka kommun) samt Stora Kovik 1:62 (Värmdö kommun), Frentab Anläggning AB

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (MSN) yttrar sig till mark- och miljödomstolen enligt miljöenhetens förslag till yttrande daterat den 31 januari 2019.

Ärendet

Mark- och miljödomstolen har skickat en kompletteringsremiss, med anledning av Frentab Anläggning AB:s (bolaget) ansökan om tillstånd för miljöfarliga verksamheter samt vattenverksamhet. Kompletteringsremissen är en förfrågan om huruvida ansökan och miljökonsekvensbeskrivning är komplett, eller om det behövs kompletteringar. MSN har fått remissen i egenskap av tillsynsmyndighet för miljöfarliga verksamheter. För vattenverksamheten är länsstyrelsen tillsynsmyndighet, men nämnden får yttra sig i egenskap av sakkunnig och berörd part.

När domstolen bedömer att ansökan är komplett kommer ansökan att kungöras och slutremitteras. I samband med slutremissen får MSN möjlighet att motivera sin inställning till verksamheten och redogöra för om särskilda villkor behövs.

Den planerade verksamheten omfattas av krav på en specifik miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken. Hanteringen av sprängämnen gör att verksamheten även omfattas av Seveso-reglerna (lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor). De miljöfarliga verksamheterna omfattar återvinningsverksamhet, bergtäkt, användning av avfall för anläggningsändamål samt reningsanläggning för områdets lak- och dagvatten. Vattenverksamheten omfattar uttag och bortledning av yt- och grundvatten, som behövs för verksamheten. Mark- och miljödomstolen har remitterat ansökan och miljökonsekvensbeskrivning till MSN, för att ge nämnden möjlighet att lämna synpunkter på det inkomna materialet.

För den miljöfarliga verksamheten (9 kap miljöbalken) berörs fastigheterna Velamsund 1:1 och Bölan 1:1 i Nacka kommun, och Stora Kovik 1:62 i Värmdö kommun av verksamheternas anläggning för vattenrening. För vattenverksamheten (11 kap miljöbalken) berörs fastigheterna Bölan 1:1, Knarrnäs 1:1, Knarrnäs 1:5 och Velamsund 1:1 i Nacka kommun, samt Lilla Kovik 1:1 och Stora Kovik 1:62 i Värmdö kommun.

Bild 1. Område som berörs av ansökan

Tillståndet som bolaget söker ska omfatta både dagens verksamhet, inklusive de delar som har anmälts sedan 2006, och en utökning av verksamheten. Följande verksamheter ingår i ansökan enligt 9 kap. miljöbalken (miljöfarlig verksamhet):

- Brytning av upp till 5 miljoner ton berg tidsbegränsad till högst 20 år
- Införsel, mellanlagring och återvinning av entreprenadberg
 - Hanteringen av berg begränsas till maximalt 700 000 ton per år, fritt fördelat mellan berg från tåkten och entreprenadberg
- Införsel, mellanlagring och återvinning av rena massor upp till 500 000 ton per år
- Införsel, mellanlagring och återvinning av upp till en årlig mängd om 100 000 ton asfalt, 10 000 ton trä, 2 500 ton hästgödsel samt 50 ton farligt avfall (endast införsel och mellanlagring)
- Användning av 71 000 m³ (140 000 ton) rena massor för anläggning av bullervall
- Användning av max 2 250 000 m³ (ca 4 miljoner ton) infört material för anläggningsändamål
- Konstruktion av reningsanläggning för lak- och dagvatten

Bolaget ansöker om ej tidsbegränsat tillstånd för verksamheten, förutom för bergtåkten som begränsas till 20 års drift.

För att bolaget ska kunna fortsätta med nuvarande verksamhet i väntan på nytt tillstånd, så yrkar de att domstolen i en deldom lämnar tillstånd till och med den 31 december 2021 för fortsatt täkt och återvinningsverksamhet av schaktmassor.

Bakgrund till ansökan

Nuvarande verksamhet

Frentab Anläggning AB:s verksamhet etablerades på platsen, mellan Velamsunds naturreservat och Suez anläggning i Kovik, år 2009. Verksamheten fick tillstånd från miljöprövningsdelegationen (MPD) i maj 2006. Ärendet överklagades till Mark- och miljödomstolen som avvisade ansökan. Mark- och miljööverdomstolen beviljade inte prövningstillstånd varför MPD:s beslut vann laga kraft.

Nuvarande tillstånd tillåter Frentab Anläggning AB att bedriva återvinnings- och bergtäktsverksamhet till och med den 1 juni 2020. Verksamheten får under den tiden omsätta totalt 1,5 miljoner ton schaktmassor och 1,2 miljoner ton bergmaterial inom fastigheterna. Utöver tillståndet från 2006 har bolaget kompletterat med anmälningsskyldiga åtgärder, som har hanterats av miljö- och stadsbyggnadsnämnden. År 2015 anmälde bolaget mellanlagring av 29 000 ton inerta schaktmassor för bygg- och anmälningsskyldiga ändamål samt uppläggning av avbaningsmassor (ytliga massor som schaktas undan för att förbereda för verksamhetsområde). År 2016 anmälde bolaget konstruktionen av en bullervall från inert avfall. År 2017 anmälde bolaget även mekanisk bearbetning av stubb.

Närheten till Velamsunds naturreservat innebär att extra hänsyn behöver tas av verksamhetsutövaren för att undvika störningar i reservatet. En naturvärdesinventering i den närliggande delen av naturreservatet har utförts under hösten 2017.

MSN har haft synpunkter på verksamheten, i form av remissyttrande i samband med tillstånd och förelägganden om försiktighetsåtgärder i samband med anmälningsskyldiga handlingar. Nämnden har även framfört att utökning av verksamheten i första hand bör göras genom ändring av tillståndet istället för tilläggsanmälningar, eftersom det ger en bättre helhetsbild. Den ansökan som är aktuell nu går i linje med nämndens önskemål, eftersom den omfattar såväl nuvarande verksamhet som den planerade utökningen.

Ansökan

Bergtäkt

Inom täktområdet beräknas det finnas 5 miljoner ton brytbart berg, vilket ger ett genomsnittligt uttag på 225 000 ton berg per år under en drifttid på 20 år. Brytningstakten påverkas dock av mängden entreprenadberg som tas in. Bergtäkten kommer att drivas från öst till väst inom området. När berget har brutits så anläggs en arbetsyta på täktbotten. I nuvarande anmälan framgår det inte hur verksamheten planerar att avveckla och efterbehandla täkten när den tas ur bruk. Miljöenheten anser att det bör beskrivas översiktligt i ansökan, eftersom det visar sluteffekten av den ansökta verksamheten.

Krossning, sortering och utlastning

Bortsprängt berg förkrossas med grävmaskin, för att sedan lastas i en mobil produktionsanläggning för efterkross och sortering. Enstaka block som är för stora för förkrossen knackas sönder med en hydraulhammare på grävmaskin.

Masshantering för återvinning och efterbehandling

Bolaget planerar att återvinna massor, som fyllnadsmassor, trä (inklusive grot, stubbar och grönflys), entreprenadberg, betong, tegel och liknande. I återvinningen ingår: mottagning; grovsortering; finsortering; våtsiktning; krossning av betong; jordtillverkning; hygienisering av gödsel; kompostering av trädgårdsavfall; och stubbklippning.

Bolaget vill hålla en hög återvinningsgrad av utsorterat material. Utsorterat material kan t.ex. blandas till olika typer av jordar eller konstruktionsmaterial för anläggningsändamål. Vissa material kan även användas som råvara vid asfalt- eller betongtillverkning.

Jordtillverkningen omfattar blandning av sorterade massor och brunnen kompost. Bolaget kommer att ta in bland annat hästgödsel som kompostmaterial. Kompostmaterialet förbereds genom att det läggs upp på tät platta, där det får brinna klart. Därefter hygieniseras komposten i en roterande trumma. Slutligen tillverkas jorden genom att sorterade massor och det hygieniserade kompostmaterialet blandas på en tät yta med avrinning till den planerade sedimentationsdammen. Miljöenheten anser att ansökan behöver utökas med beskrivning av hur komposten ska hanteras för att förhindra regnurlakning och luktstörningar. I nuvarande ansökan lyfts inte de aspekterna av komposthanteringen.

Farliga ämnen och farligt avfall

Bolaget planerar ingen ordinarie mottagning av farligt avfall, men har en beredskap för att farligt avfall kan levereras av misstag. Bolaget ansöker därför om tillstånd för mellanlagring av farligt avfall för att det underlättar deras hantering. Om farligt avfall levereras så ska det mellanlagras så kort tid som möjligt, innan det transporteras till godkänd mottagare.

Transporter och buller

Samtliga transporter av material till och från anläggningen sker med lastbil. Inom området transporteras massor med hjullastare, truckar och dumprar. Samtliga transportvägar inom området är asfalterade. Verksamheten kommer att bedrivas helgfri måndag till fredag mellan 06.00- 18.00. Bullrande aktiviteter som borrhning, sprängning, skutknackning och krossning påbörjas först kl. 07.00. Extra arbetsinsatser utöver normal arbetstid kan förekomma. Bullerutredningen som ingår i ansökan visar att bullervall behövs mot naturreservatet. Bullervall kommer att anläggas så snart verksamhetsområdet är förberett och innan bullrande verksamhet påbörjas. Det framgår inte i ansökan hur bullernivåerna ska följas upp i driftskedet. Miljöenheten anser att bolaget behöver följa upp sin bullerberäkning med kontroll när bullervallen är anlagt och verksamheten är i drift.

Bolaget förväntar sig att antalet transporter ökar till omkring 560 per arbetsdag, men som mest kan uppgå till 1 355. Det innebär en påtaglig ökning jämfört med dagens begränsning

på 140 transporter per dag, på vägar som redan idag inte upplevs som trafiksäkra. Trafiksäkerheten kommer att ordnas genom att bolaget och kommunen samarbetar om att bygga ut gång- och cykelväg längs Lagnövägen. Det saknas dock utredning av hur mycket de ökade transporterna längs Lagnövägen och till väg 222 påverkar närboende och miljön i naturreservatet. Miljöenheten anser att ansökan behöver kompletteras med beskrivning av miljöpåverkan från transporterna, eftersom det behövs för att bedöma vad som ska villkoras i tillståndet och vad kan behöva hanteras som tillsyn på väghållaren (Trafikverket). Nacka kommuns bullermodell visar att områden inom ca 150 meter från Lagnövägen påverkas vid tunga transporter. Bolaget bör dock förtydliga detta och beräkna ekvivalentnivån vid olika transportsценарier.

Sprängning

Inför sprängning borrar hål för sprängsalvorna, och sprängmedel placeras i hålen direkt från en tankbil. Mängden sprängmedel som behövs beräknas till mellan 10 ton och 50 ton per år. Ingen förvaring av sprängmedel kommer att ske inom området.

Våtsikt

En våtsikt med en bedömd kapacitet på 2 000 ton per dag planeras för återvinning av osorterade finkorniga massor. Våtsikten kan inte användas när det är minusgrader, vilket innebär en ungefärlig kapacitet på 350 000 ton per år. För att minska vattenförbrukningen och förhindra utsläpp ska våtsiktens vatten recirkuleras i anläggningen. Under vintern töms anläggningen under flera dagars tid på ca 800 m³ vatten. För att undvika påverkan nedströms kommer vattnet att avledas tillsammans med dagvatten och ett provtagningsprogram kommer att upprättas inom anläggningens egenkontroll.

Våtsikten behöver tillskottsvatten för att kompensera för det som avgår i filterkakorna. Vattnet ska tas från grund- och ytvatten som rinner in i området. När det inte räcker till så behöver även ytvatten tas från Koviksträsk, för våtsikt och dammbekämpning.

Grund- och ytvatten

I bergtäkten planeras brytning ner till nivån + 10. Det förväntas sänka grundvattennivåerna i berget inom täktområdet ned till någon meter under bergbotten. Sänkningen kan leda till mindre ändringar av grundvattnets flöde och nivå i närområdet. Närmaste enskilda vattentäkter ligger på så stort avstånd att de inte förväntas få sänkt grundvattentillgång på grund av vattenverksamheten. Det framgår inte av anmälan hur grundvattennivåerna ska kontrolleras under driftstiden. Miljöenheten anser att bolaget behöver följa upp grundvattennivåerna under driftskedet och veta vilka sänkningar som är acceptabla och ha en åtgärdsplan om grundvattennivåerna blir för låga.

I dagsläget finns ingen ordnad avledning av dagvattnet, utan nederbörden infiltrerar i täktbotten och rör sig mot Koviks träsk. Koviks träsk mynnar ut i Koviksbäcken, som leder norrut till Marsätraviken och Höggarnsfjärden. Huvudavrinningsområde är Askrikefjärden.

En reningsanläggning för dag- och lakvatten planeras, i form av en fördröjningsdamm och en reningsdamm. Fördröjningsdammen avskiljer olja och fångar upp partiklar genom sedimentation, medan reningsdammen avskiljer kväve med bakterierening. De två dammarna föreslås ha en volym på 470 m³ och en tappning på 13 l/s. Vattnet efterpoleras i en anlagd våtmark. Platsen för våtmarken är redan idag ett sankt område, vilket innebär att grävning för damm och ledningar är vattenverksamhet.

Vatten för dammbekämpning ska i första hand tas ur uppsamlingsdammen för avrinnande vatten. Vid torr väderlek kan det även bli aktuellt att använda vatten från Koviksträsk.

Enligt en hydrologisk utredning är grundvattnet i området påverkat av Koviksdeponin. Det gör att vattenreningen behöver anpassas för att ta emot inläckande vattenföroreningar.

Det framgår inte av ansökan hur verksamheten kommer att belasta recipienten nedströms, vilket gör det svårt att bedöma om miljökvalitetsnormerna kommer att klaras. Eftersom miljökvalitetsnormerna är begränsande så anser miljöenheten att den informationen måste komma in för att bedöma om tillståndet kan ges.

Konsekvenser för barn

Verksamhetsområdet är inte tillgängligt för barn och utanför området beror konsekvenserna på hur barn exponeras för t.ex. buller, damm och förorenat vatten. Eftersom dessa delar täcks av verksamhetens egenkontrollprogram så är den direkta påverkan på barn liten. Däremot innebär verksamheten i förlängningen ökade transporter på vägar som redan idag inte upplevs som trafiksäkra. Bolaget och kommunen har därför avtalat om kompensationsåtgärd, i form av gång- och cykelväg längs Lagnövägen.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen har åtagit sig att delfinansiera gång- och cykelväg längs Lagnövägen, för att förbättra trafiksäkerheten i området.

Förslag till yttrande

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka yttrar sig i egenskap av tillsynsmyndighet enligt miljöbalken (miljöfarlig verksamhet) samt sakkunnig och berörd part (vattenverksamhet). Miljöenheten föreslår att MSN lämnar nedanstående synpunkter, med anledning av oklarheter i buller- och trafikutredning, beskrivning av täktens avveckling samt kontroll av utgående vattens kvalitet, grundvattennivåer och lukt.

- Verksamheten ska klara Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller (bostäder, friluftsområden). Detta ska framgå av beräkningar och sedan följas upp med mätning inom verksamhetens egenkontroll.
- Trafikutredningen bör utökas med en beskrivning av buller från transporter till och från verksamheten, för att bedöma hur mycket en utökning av verksamheten påverkar närboende och miljön i naturreservatet. Uppgifterna är viktiga för att avgöra vilka tillsynskrav som ska riktas gentemot bolaget respektive Trafikverket som väghållare.

- Bolaget behöver redogöra för den planerade verksamhetens belastning av kväve, fosfor och sulfider på Koviks träsk och Askrikefjärden nedströms. Bolaget behöver även beskriva vattenkvaliteten i recipienten översiktligt, så att det framgår vilka andra kvalitetsfaktorer som behöver tas hänsyn till. Bolaget ska kunna visa att verksamheten inte bidrar till att miljökvalitetsnormerna överskrids nedströms.
- Bolaget behöver redovisa hur tåkten ska avvecklas och efterbehandlas när den tas ur bruk.
- Bolaget behöver redovisa hur grundvattennivåer i närområdet ska kontrolleras, hur man avgör hur stor sänkningen som är acceptabel och vilka åtgärder som ska vidtas om nivåerna sjunker för mycket.
- Bolaget behöver beskriva hur man planerar att motverka regnurlakning av hästgödsel.
- Bolaget behöver beskriva kontroll av luktstörningar från verksamheten, samt vilka åtgärder som ska vidtas för att minimera risken för olägenheter.

Per Enarsson
Miljöchef
Miljöenheten
08-718 79 87

Bilagor:

1. Förslag till yttrande över ansökan om tillstånd för återvinning, bergtäkt samt vattenverksamhet
2. Miljökonsekvensbeskrivning , Ansökan om tillstånd för återvinning, bergtäkt samt vattenverksamhet